

Alþingi - Umhverfis- og samgöngunefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

UMHVERFISSTOFNUN

Reykjavík, 29. nóvember 2011

Tilvísun: UST20111100205/akó

Umsögn Umhverfisstofnunar um tillögu til þingsályktunar um stofnun Hofsjökulspjóðgarðs.

1. Umhverfisstofnun fagnar sérhverri tillögu að friðlýsingu svæðis með mikið verndargildi bæði á landsvísu og heimsvísu, og eiga þau viðmið svo sannarlega við um svæðið sem hér er gerð tillaga um. Tillögur að friðlýsingum einstakra svæða koma til með ýmsum hætti, frá einstökum þingmönnum, sveitarfélögum, félagasamtökum og einstaklingum. Óneitanlega er það þó svo að á stofnuninni hvílir sérstök ábyrgð á að vinna að friðlýsingu svæða á náttúruverndaráætlun, sem er stefnumótun alls Alþingis í friðlýsingarmálum og samþykkt var með öllum greiddum atkvæðum.
2. Eins og fram kemur í greinargerð er hugmyndin að stofnun Hofsjökulspjóðgarðs ekki ný af nálinni, en árið 1998 flutti Hjörleifur Guttormsson þingsályktunartillögu sem kvað á um stofnun fjögurra þjóðgarða á miðhálandinu sem hefðu innan sinna marka helstu jökla þess og aðliggjandi landssvæði, þ.e. Hofsjökuls-, Langjökuls, Mýrdalsjökuls, og Vatnajökulspjóðgarð. Er sá síðastnefndi, Vatnajökulspjóðgarður, sá eini sem orðið hefur að veruleika en hann var stofnaður með reglugerð 608/2008 þann 7. júní 2008, sem byggði á lögum nr. 60/2008
3. Það ber að áréttá að í nágrenni Hofsjökuls eru þegar ýmis friðlýst svæði eða svæði á náttúruminjaskrá svo sem Guðlaugstungur (friðland), Kerlingarfjöll og Orravatnsrústir (á náttúruminjaskrá), og síðast en ekki síst Þjórsárver sem fyrst voru friðlýst árið 1971. Er nú unnið að tillögu að stækkun friðlandsins í Þjórsárverum, og m.a. gert ráð fyrir að Hofsjökull verði hluti af því. Gert er ráð fyrir að vinnu að stækkun Þjórsárvera ljúki snemma á næsta ári.
4. Við undirbúning friðlýsinga mætir Umhverfisstofnun gjarnan þeim sjónarmiðum að stofnunin og umhverfisyfirvöld almennt ættu að hlúa betur að þeim svæðum sem þegar hafa verið friðlýst, ekki síst með því að verja mun meiri fjármunum í svæðin en hingað til hefur verið gert. Kemur það viðhorf ekki síst upp í umræðum um þjóðgarðanna, en ljóst er að í tilfelli þeirra tveggja sem heyra undir umhverfisráðuneytið eru fjárveitingar í dag langt frá þeim áætlunum sem gerðar voru fyrir stofnun þeirra, bæði hvað varðar framkvæmda- og rekstrarfé. Skeikar þar allt að

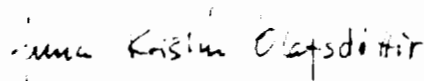
þriðjungi ætlaðs kostnaðar, og ljóst að mikið vantar upp á að þær væntingar sem vaktar voru við stofnun þjóðgarðanna hafi verið mætt, bæði hvað varðar þá uppbyggingu þjónustu- og fræðsluáðstöðu sem áætluð var, sem og fjölda starfsmanna.

5. Nú er unnið að stofnun nýs þjóðgarðs, sem er á náttúruverndaráætlun og þar nefndur Látrabjarg-Rauðasandur. Um er að ræða gríðarlega umfangsmikið og flókið verkefni, og svæði sem í framtíðinni gæti náð yfir allan skagann vestan Kleifarheiðar og vestur á Látrabjarg. Enn er þó allt á huldu um framtíðarfjármögnun þessa verkefnis. Umhverfisstofnun hefur fengið úthlutað 20 mkr. til svokallaðrar Látrastofu, sem að líkindum verður nýtt í þróun e.k. fræðslunets á svæðinu. Að auki tók ríkisstjórn Íslands sérstaka ákvörðun sl. sumar um fjárveitingu til að ráða heilsárssérfræðing á vegum stofnunarinnar, sem starfa mun á sunnanverðum Vestfjörðum. Hefur hann þegar verið ráðinn, sinnti landvörslu síðari hluta sumars, einkum á Látrabjargssvæðinu, en mun hafa fasta starfsaðstöðu á Patreksfirði. Ljóst er að þetta fjármagn mun engan veginn duga til metnaðarfullrar uppbyggingar þjóðgarðs á þessu stórkostlega og yfirgripsmikla svæði.
6. Í ljósi ofangreinds leggur Umhverfisstofnun ofuráherslu á að í meðförum þingsins á umræddri þingsályktunartillögu verði kallað eftir kostnaðargreiningu, og að ef af stofnun þjóðgarðs verður, verði búið að tryggja framtíðarfjármagn til framkvæmda og rekstrar Hofsjökulþjóðgarðs fyrirfram, og þá ekki á kostnað þeirra þjóðgarða sem þegar eru í rekstri eða undirbúningur þeirra þegar farinn af stað. Í stuttu máli sagt: allar hugmyndir um stofnun nýs þjóðgarðs eru óraunhæfar nema til komi fé. Þá er betur heima setið en af stað farið.

Virðingarfyllst

Sigrún Ágústsdóttir
sviðsstjóri

Anna Kristín Ólafsdóttir
sérfræðingur